

Europeisk kanin (*Oryctolagus cuniculus*), ofta enbart kanin eller vildkanin, är en art i familjen harar. Den har domesticerats som sällskapsdjur och för att användas som mat.

Systematik

Kaninen är ett hardjur och ska inte förväxlas med gnagare, som till exempel pakor. Gnagarna skiljer sig anatomiskt från hardjuren, främst på tanduppsättningen. Hardjuren har två mindre tänder precis bakom de två framtänderna, något som gnagare saknar. Kaninen placeras som ensam art i släktet *Oryctolagus* som ungefär betyder "den grävande haren".

Utseende

De europeiska kaninerna är små gråbruna däggdjur 34-45 cm långa och 1,3-2,3 kg tunga. Som övriga hardjur har de fyra skarpa framtänder (två uppe och två nere) som fortsätter att växa under djurets hela levnad och ytterligare två små tänder i överkäken. Kaniner har långa öron, kraftiga bakben och korta fluffiga svansar. De förflyttar sig genom att hoppa på sina långa och starka bakben. För att underlätta snabb förflyttning har bakbenen tjock päls som dämpar nedslagen vid snabb hoppning. De europeiska kaninerna har långa tår som hålls samman med hud så att de inte skall spridas ut när djuret hoppar.

Utbredning

Den europeiska kaninen anses härstamma från Spanien och spreds över Europa av romarna. Den finns också i Afrika, i Marocko, Algeriet och inplanterad på vissa öar som Robben Island i Sydafrika, på Kanarieöarna och Round Island vid Mauritius. I senare tid har den inplanterats i Sydamerika och även i Australien, där den orsakar stor skada på växtliv och har förmått statliga myndigheter att bygga stängsel för att hindra arten från att sprida sig ytterligare västerut.

Europeisk kanin i Sverige

I början av 1900-talet inplanterades europeisk kanin i Skåne^[2] och på Gotland av jägare och fick då det lokala namnet rabbis efter det engelska rabbit.^[3] Då Gotland med sina sandiga hedar är ett mycket lämpligt habitat för arten, växte populationen mycket kraftigt trots intensiv jakt. Under 1960-talet drabbades stammen av virussjukdomen myxomatos (kaninpest) och populationen minskade. Stammen har idag i viss mån återhämtat sig och myxomatos är inte lika vanligt längre.

Ekologi

Spår av europeisk kanin i snön

De europeiska kaninerna bygger nätverk av kaninhålor där de tillbringar större delen av den tid då de inte födosöker. Bon kan vara upp till 45 meter långa och den djupaste punkten ligger ibland 3 meter under markytan. Kaniner är aktivast på morgonen och kvällen, om dagen sover de mest. Kaninen är utsatt för ett stort rovdjurstryck, så vid minsta tecken på fara, söker den skydd. Vid fara utstöter de pipande läten eller slår med sina bakre extremiteter på marken. Dessa ljud hörs även av ungdjuren i bon som på så sätt får kännedom om faran är över eller inte.

Kaninen är ett mycket renligt djur, som putsar sig många gånger om dagen. Den putsar genom att klika och slicka på sig. Att putsa varandra är en mycket viktig social sak för flocken. Kaniner har doftkörtlar på undersidan av hakan som de gnuggar mot föremål för att markera ägande och revir.

Europeisk kanin är växtätare som främst äter gräs och örter, men även kvistar och bark.

Fortplantning

Honornas parningsberedskap inom parningstiden varierar beroende på årstid och individ. Vanligen följer efter sju till tio fruktbara dagar två ofruktbara dagar.

Parningstiden är beroende på utbredningsområdet. I Spanien ligger den mellan hösten och våren, i Centraleuropa mellan februari och juli och på södra jordklotet i den motsvarande årstiden. Reproduktionstakten är mycket hög. En hona föder mellan fem och sju kullar per år. Efter dräktigheten, som varar i fyra till fem veckor, föds i genomsnitt 5 eller 6 ungdjur, i undantagsfall upp till 10.

För födelsen skapar honan ett eget bo som inte är sammanlänkat med flockens bo. Ingången göms med gräs, blad och jord. Kaninens ungar är nakna och blinda vid födseln till skillnad från harsläktet. De väger mellan 40 och 50 gram och öppnar efter cirka tio dagar ögonen. Efter tre veckor lämnar de boet för första gången och efter fyra veckor sluter honan att ge di. De flesta kaninerna får sina ungar under sitt andra levnadsår. I varma länder blir ungarna köns mogna vid ca fem månaders ålder och i kallare områden vid ca åtta månader.

Europeisk kanin kan bli 10 år gammal men de flesta individer dör under första levnadsåret eller under första vintern. De flesta faller offer för förvildade tamkatter eller hundar.

Naturliga fiender

Arten har ett stort antal naturliga fiender, bland annat rödräv, rovfåglar, ugglor, mårdar, vesslor och andra mårddjur.

Europeisk kanin och människor

Huvudartikel: Tamkanin

De första tama kaninraserna antas ha avlats i franska kloster något efter 500-talet.

Vilda kaniner jagas för köttets skull. I några regioner där de blev införda (särskilt i Australien) anses de idag som skadedjur. På grund av deras vana att äta unga växter och grönsaker, är de inte uppskattade av bönder. Ofta försöker man med hjälp av konstgjorda sjukdomar eller jakt hålla populationen låg.